

„Изворът на белоногата“ – с премиера на чешки език

На 15 ноември, Славянската библиотека към Народната библиотека в Прага, в сътрудничество със Славянския и Българския културен институт в чешката столица, организираха поетична среща с творчеството на българския възрожденски поет, публицист, фолклорист и преводач Петко Рачов Славейков. Събитието се състоя в присъствието на Лукаш Бабка (Lukáš Babka), директор на Славянската библиотека.

В една от красивите заседателни зали на библиотеката, отново беше възобновена традицията на чешко-българските литературни вечери, прекъсната за няколко години поради ремонта на културната институция. Темата на вечерта – Pramen Běloohé („Изворът на белоногата“) – пренесе присъстващите любители на родната литература във времето на българското Възраждане и бе посветена на 190-годишнината от рождението на забележителния писател и публицист, радетел за духовната и политическата свобода на българския народ Петко Р. Славейков. Той е в пълния смисъл на думата „народен деец“ – една от онези редки личности в историята на България, които беззаветно, предано и самоотвержено отдават всичките си сили, всичките си помисли на своя народ, за опазване на българщината. Не случайно неговите съвременници, в желанието си да изразят всеобща почит и любов, галовно го нарекли Дядо Славейков.

Водещ на срещата бе д-р Ивана Сръбкова от Славянската библиотека, а кратък анализ на творчеството на писателя и на неговата поема „Изворът на белоногата“ направи изтъкнатият българист и славист, д-р Марцел Черни. От името на Българския кул-

д-р Ивана Сръбкова, д-р Марцел Черни, Лукаш Бабка

турен институт в Прага, уводно слово за „символа на българското Възраждане“ произнесе д-р Ангел Маринов.

Едва ли има българин, който да не познава поемата „Изворът на белоногата“ – творба за красотата и устоите на родното, съхранила и възвеличила добродетелите на българката, увековечила здравите основи на патриархалния свят. Поемата е вдъхновена от българските народни песни, за сюжет е използван познатия мотив за неразделната до гроб любов между двама млади. В творбата е вплетено и народното поверие за враждане на човек или сянката му в сграда, за да бъде здрав строежът. Според д-р Черни тя е „най-красивата българска възрожденска поема“. В изказването си той обърна внимание на факта, че няма съмнение коя е рождената дата на Петко Славейков – 17 ноември, но в някои източници се посочва като година на раждането му 1827, а в други 1828. Така или иначе, и в България в момента се чества юбилей на големия възрожденски писател. Д-р Сръбкова добави, че от биографията на писателя се знае за раздвоеността между двете жени в живота му и, според някои изследователи, в образа на Гергана Славейков е възплътил своята любима Катерина.

Безспорно най-вълнуващата част на вечерта бе изпълнението на поемата на чешки език. Нелеката задача бе поверена на актьорите Вероника Кубаржова (Veronika Kubařová), в ролята на Гергана и Иржи Шварц (Jiří

Schwarz), в ролята на везира. Всъщност изпълнението беше премиерно, осъществено благодарение на брилянтния превод на Людмила Кроужилова (Ludmila Kroužilová), една от най-добрите преводачки на българска поезия. Благодарение на нейния труд чешката публика познава творчеството на П. К. Яворов, Б. Христов и мн. др.

Последната част на поетичната среща бе предвидена за дискусия по обсъжданата тема, в която се включи д-р Дана Хронкова. На първо място тя похвали качеството на превода на поемата, като в присъщия си критичен стил не пропусна да изрази мнението си, че липсва, например, добър превод на Ботевите стихове на чешки език. Вероятно не само за мен бе интересна информацията, че актьорът Иржи Шварц е обсебен от красотата на българската поезия още от 1992 г., когато участва в пиеса за любовта между Дора Габе и Витезслав Незвал. От този момент той чете българска поезия всеки път, когато тя е представяна в Прага.

На 31 октомври 1873 г., в Цариград, в книжка 10 на списание „Читалище“, Петко Рачов Славейков публикува баладичната поема „Изворът на белоногата“. В нея той извайва обаятелния образ на Гергана, ревнивата пазителка на българското, на родното:

*Стамбул е, аго, за мене
тука, дете съм родена,
а най-хубави сараи -
там онзи мой бащин дом...* ◆